

Základní informace k magisterské SZZK na Katedře dokumentárního filmu FAMU 2024

Podmínkou přístoupení k SZZK je odevzdání magisterské teoretické práce a absolventského filmu způsobem stanoveným AMU a FAMU – více viz **Studijní a zkušební řád AMU ze dne**

31. 1. 2023 a další důležité informace o formálních náležitostech najdete zde:

https://www.famu.cz/media/Studijn%C3%AD_a_zku%C5%A1ebn%C3%AD_%C5%99%C3%A1d_AM_U_31.1.2023.pdf

https://www.famu.cz/media/Vynos_dekanky_c._3_2023_o_studiu_na_FAMU.pdf

<https://www.famu.cz/cs/studuji/studijni-oddeleni/statni-zaverecne-zkousky/>,

<https://www.famu.cz/cs/studuji/studijni-oddeleni/vskp/> a

<https://www.amu.cz/cs/studium/bakalarske-diplomove-a-disertacni-prace-vskp/>

Rozsah magisterské teoretické práce: minimálně **40 normostran vlastního textu** (72 000 znaků včetně mezer a poznámek pod čarou, bez seznamu literatury, abstraktu a případných příloh).

Termín odevzdání magisterských prací musí být nejméně 1 měsíc před datem konání obhajoby. Kvalifikační práce se odevzdává prostřednictvím informačního systému KOS. Student*ka nahraje kvalifikační práci jako jeden datový soubor ve formátu PDF a potvrdí tlačítkem „Potvrdit odevzdání“. Okamžikem nahrání je práce považovaná za odevzdanou. Student*ka dále předá katedře 2 výtisky práce ve vazbě jako pomocný pro potřeby oponenta a zkušební komise státní závěrečné zkoušky. Nejpozději při odevzdání práce student*ka vyplní do KOS ostatní předepsané údaje: překlad názvu do anglického jazyka či jiného cizího jazyka podle zadání práce, abstrakt v českém a anglickém jazyce, případně jiném cizím jazyce podle zadání práce, klíčová slova. Listinná a elektronická verze kvalifikační práce musí být shodná a zároveň korespondovat se zadáním v informačním systému KOS.

Termín odevzdání 2 svázaných výtisků magisterské teoretické práce na sekretariát KDT FAMU a vložení textového souboru do KOSu: **1 měsíc před začátkem státní zkoušky (tj. do 21. 12. 2023 / 6. 5. 2024 / 9. 8. 2024)**

Termín odevzdání absolventského filmu do Studia FAMU: **1 týden před vlastní projekcí – (tj. do 16. 1. 2024 / 30. 5. 2024 / 3. 9. 2024)**

Termíny konání jednotlivých částí magisterské SZZK 2024 – mimořádný zimní termín:

23. 1. 2024 9:30-11:00h učebna KDT 211 – ústní zkoušení z předmětů „Dokumentární film – historicko-teoretická východiska“ a „Dokumentární film – reflexe a metody současné praxe“

23. 1. 2024 12-13:30h Projekce FAMU Lažan – projekce absolventských filmů

23. 1. 2024 13:45-15:00h učebna KDT 211 – ústní obhajoba absolventského filmu a magisterské teoretické práce

Termíny konání jednotlivých částí magisterské SZZK 2024 – jarní termín:

6. 6. 2024 9:30-11:30h učebna KDT 211 – ústní zkoušení z předmětů „Dokumentární film – historicko-teoretická východiska“ a „Dokumentární film – reflexe a metody současné praxe“

6. 6. 2024 13:00-14:30h Projekce FAMU Lažan – projekce absolventských filmů

6. 6. 2024 15:00-16:30h učebna KDT 211 – ústní obhajoba absolventského filmu a magisterské teoretické práce

Termíny konání jednotlivých částí magisterské SZZK 2024 – podzimní termín:

5. 9. 2024 13:00-15:00h učebna KDT 211 – ústní zkoušení z předmětů „Dokumentární film – historicko-teoretická východiska“ a „Dokumentární film – reflexe a metody současné praxe“

10. 9. 2024 9:30-11:30h Projekce FAMU Lažan – projekce absolventských filmů

10. 9. 2024 13:00-15:00h učebna U2 – ústní obhajoba absolventského filmu a magisterské teoretické práce

Vlastní průběh magisterské SZK:

- A. Teoretická ústní zkouška Dokumentární film – reflexe a metody současné praxe
 - B. Teoretická ústní zkouška Dokumentární film – historicko-teoretická východiska
 - C. Projekce a obhajoba absolventského uměleckého výkonu – Autorského absolventského filmu
 - D. Obhajoba písemné práce – Magisterská teoretická práce
-

Tematické okruhy teoretické ústní zkoušky Dokumentární film – reflexe a metody současné praxe (ad bod A):

*Zkušební komise předpokládá, že posluchač*ka magisterského stupně již disponuje základními znalostmi z oblasti metodologického uchopení dokumentárního filmu. Důraz tedy není kladen na ověřování encyklopedických znalostí, ale na schopnost téma relevantním, ale také osobitým způsobem představit, zúžit a interpretovat.*

*Délka prezentace vylosované otázky nemá překročit 15 minut. Základní fundament znalostí studenti*tky nabývají v předmětech magisterského stupně studia, nejintenzivněji pak v předmětu „Dokumentární film – reflexe a metody“. V rámci tohoto předmětu jsou také vypsány konzultace pro přípravu na SZK, které mohou navštívit také studenti*tky nezapsaní*é v konkrétním roce na předmět.*

*Pro akademický rok 2023-24 platí, že studenti*tky losují dvě otázky a z nich si vyberou jednu, o které budou hovořit. Doba přípravy po vylosování je cca 15 minut.*

1. Co je to dokumentární film

Dokumentární film jako umělecká disciplína. Specifika uměleckého gesta v dokumentární kinematografii. Různé definice pojmu „dokumentární“ a „dokumentární film“. Pojmy fiction a non-fiction, tradiční specifické rysy dokumentárního filmu. Výběr vhodného díla a doložení jeho dokumentárnosti.

2. Literární příprava dokumentárního filmu

Příklady různých dramaturgických přístupů k filmu (tvůrčí a produkční kontext). Literární příprava dokumentárního filmu – její fáze a vliv na další podobu a žánr dokumentárního filmu. Základní pojmy spojené s literární přípravou projektu.

3. Narace v dokumentárním filmu

Narace v dokumentárním filmu. Tvůrčí způsoby adaptace reality a volba režijní metody od nápadu k hotovému dílu. Objektivní a subjektivní perspektiva vyprávění a její vliv na filmovou formu (např. obraz a mizanscénu). Výběr filmového díla a aplikace narativních přístupů.

4. Etika v dokumentárním filmu

Socioekonomický kontext současné dokumentární tvorby a jeho etická dilemata. Zodpovědnost tvůrce vůči sociálním hercům, vůči publiku/diváctvu a vůči vlastní autorské vizi. Možnosti samoregulace, organizace.

5. Produkční zázemí současného českého dokumentárního filmu

Vztah tvůrce a výrobce audiovizuálního díla. Významné subjekty (producenti, fondy, podpůrné programy a instituce) v oblasti české dokumentaristické industrie. Možnosti financování českých dokumentárních filmů, spolupráce s Českou televizí a podpora Státního fondu kinematografie.

6. Dokumentární film a jeho divák

Způsoby šíření filmů (klasický distribuční řetězec). Specifika distribuce dokumentárních filmů v českém kontextu. Festivalová síť dokumentárních filmů v České republice, EU a zámoří. Alternativní způsoby distribuce nekomerčních a nezávislých filmů (site-specific aj.). Aktuální statistiky návštěvností českých dokumentárních filmů (nejnavštěvovanější díla, výše průměrné návštěvnosti a sledovanosti).

7. Právo v současné dokumentární praxi

Povinnosti plynoucí pro výrobce filmu z autorského zákona (licence k autorským dílům a dalším předmětům ochrany) a občanského zákoníku (souhlasy účinkujících). Varianty autorských licenčních smluv, opční smlouva. Výjimky v autorském zákoně a občanském zákoníku. Konflikt svobody projevu a všeobecné ochrany osobnosti.

Tematické okruhy teoretické ústní zkoušky Dokumentární film – historicko-teoretická východiska (ad bod B):

*Zkušební komise předpokládá, že posluchač*ka magisterského stupně již disponuje základními znalostmi z oblasti metodologického uchopení dokumentárního filmu. Důraz tedy není kladen na ověřování encyklopedických znalostí, ale na schopnost téma relevantním, ale také osobitým způsobem představit, zúžit a interpretovat.*

*Délka prezentace vylosované otázky nemá překročit 15 minut. Základní fundament znalostí studenti*tky nabývají v předmětech magisterského stupně studia, nejintenzivněji pak v předmětu „Dokumentární film – reflexe a metody“. V rámci tohoto předmětu jsou také vypsány konzultace pro přípravu na SZK, které mohou navštívit také studenti*tky nezapsaní*é v konkrétním roce na předmět.*

*Pro akademický rok 2023-24 platí, že studenti*tky losují dvě otázky a z nich si vyberou jednu, o které budou hovořit. Doba přípravy po vylosování je cca 15 minut.*

1. Nezávislý a autorský dokumentární film

Pojem nezávislého filmu v meziválečném období, dokumentární film v kontextu poválečných hnutí umělecké kinematografie, další vývoj autorského dokumentarismu v posledních dekádách. Proudny a typické žánry autorského dokumentu. Analýza vybraného díla.

2. Reflexe času v dokumentárním filmu

Stříhový film, historický film a časosběrný film. Pojem found footage a práce s nalezeným materiálem v dokumentárním filmu (s přesahem k filmu experimentálnímu). Etika práce s převzatým a archivním materiálem. Téma autorství. Popis žánrově specifických a příklady inovativních tvůrčích přístupů a metod. Analýza vybraného filmu.

3. Hranice dokumentárního filmu

Hybridní film, hraniční mezidruhové příklady na hranici dokumentárního filmu, cross-mediální přístup. Vliv nových médií a proměny diváckého kontextu. Dokumentárno v tvůrčích přístupech mimo film (vybrané aktuální příklady z dalších uměleckých disciplín) a jejich zhodnocení. Analýza vybraného hraničního díla.

4. Dokumentární film a problematika věrohodného zobrazování reality

Observační film. Sociální dokument. Etnografický a antropologický přístup. Sociologické metody v dokumentárním filmu. Pojem autenticity/věřitelnosti v dokumentárním filmu. Analýza vybraného filmu nebo srovnání dvou vybraných filmů s různým přístupem k hledání autenticity.

5. Dokumentární film ve službách účelu

Historie zakázkové dokumentární tvorby, osvětový, populárně-naučný a vědecký film, dobré příklady zakázkové výroby v českém a zahraničním dokumentárním filmu. Filmová propaganda – principy a proměna filmového stylu v závislosti na vývoji estetiky dokumentárního filmu. Analýza vybraného filmu.

6. Dokumentární film jako součást pop-kultury

Divácky ceněné a tzv. mainstreamové typy dokumentární produkce v televizním a virálním prostoru. Tradice tohoto druhu tvorby v rámci kinematografie a televize. Žánry reality TV, docuseriály. Příklady původních a převzatých formátů. Case study pop-kulturní dokumentární produkce z hlediska tvorby, prezentace a/nebo divácké recepce.

7. Současný zahraniční dokumentární film

Aktuální trendy světového uměleckého dokumentárního filmu a vybrané významné osobnosti. Nejvýznamnější evropské a světové festivaly, VOD platformy a sbírky dokumentárního filmu a jejich zaměření. Analýza vybraného díla.

8. Současný český dokumentární film

Aktuální trendy českého dokumentu, příznačná témata a jejich souvislost se společenským vývojem. Vybrané významné osobnosti a generační skupiny a jejich specifické znaky. Myšlení o současném dokumentárním filmu (platformy a kanály, periodika, publikace). Zahraniční úspěchy. Srovnání dvou vybraných dokumentárních děl z hlediska autorského přístupu a cíle, generační sounáležitosti, producerského kontextu apod.

Doporučená literatura:

- BRICCA, Jacob. How Documentaries Work. Oxford: Oxford University Press 2022.
- ČESÁLKOVÁ, Lucie (ed.). Generace Jihlava. Praha: NAMU – Větrné mlýny 2015.
- DAVID, Ivan. Filmové právo. Autorskoprávní perspektiva. Praha: Nová beseda 2015.
- DO. Sborníky textů o dokumentu. Jihlava: JSAF, 2003–2008.
- DOK.REVUE. Jediný časopis o dokumentu. Jihlava – Praha od 2005.
- GAUTHIER, Guy. Dokumentární film, jiná kinematografie. Praha: AMU 2004.
- KEREKES, Peter Kerekes – SLOVÁKOVÁ, Andrea (eds). Jak se dělá dokument: Autoři a tvůrčí metody. Praha: Nová beseda 2022.
- MOTAL, Jan – SWADOSCHOVÁ, Tereza (eds). Etika v dokumentárním filmu I. Moc a mocenské vztahy. Olomouc: UPOL 2023.

NICHOLS, Bill. Representing reality: issues and concepts in documentary. Bloomington: Indiana University Press, 1991.

NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Praha: AMU/ NAMU 2010 /2022.

PLANTINGA, Carl R. Rhetoric and representation in nonfiction film. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

RENOV, Michael (ed.). Theorizing documentary. Routledge 1993.

STONE, Nora. How documentaries went mainstream. A history 1960-2022. Oxford: Oxford University Press 2023.

VALCK, Marijke DE. Current trends across three European human rights film festivals. NECSUS [online]. Dostupné na WWW: <https://necsus-ejms.org/current-trends-across-three-european-human-rights-film-festivals/>.

TŘEŠTÍK, Michael – TŘEŠTÍKOVÁ, Helena. Časosběrný dokumentární film. NAMU 2015.

Výběrově další odborné studie věnované tématu dokumentárního filmu v licencovaných databázích ProQuest, JSTOR, EBSCO aj. – přístup přes Knihovnu FAMU či případně prostřednictvím dalších veřejných knihoven ČR (průkazka se vzdáleným přístupem do Národní knihovny, Knihovny NFA aj.).

Zde např:

- DAVIES, Lyell. Documentary Film Festivals as Ideological Transactions: Film Screening Sites at Hot Docs. *Revue Canadienne D'Études Cinématographiques / Canadian Journal of Film Studies* 25, no. 1, 2016, 88–110 (dostupné mj. v databázi JSTOR Arts & Sciences XIII).
- GAINES, Jane M.: Documentary Radicality. *Revue Canadienne D'Études Cinématographiques / Canadian Journal of Film Studies*, 16, no. 1, 2007, 5-24.
- SKILANDER, Katherine - FOWLER, Catherine. From longitudinal studies to longitudinal documentaries: revisiting infra-ordinary lives. In: *Studies in documentary film* 9, no. 2, June 2015.
- Články Billa Nicholse pro *Film Quarterly*.

Články o dokumentárním filmu v časopise *Iluminace* (<https://iluminace.cz/>), mj.:

- PALOTAI, János: „Archeologie“ soukromého Maďarska. Rozhovor s Péterem Forgácsem. *Iluminace* 16, 2004, č. 3, s. 177-198.
- SCHNEIDEROVÁ, Alexandra: Performance v rodinném filmu. *Iluminace*, 16, č. 3 (2004), s. 69-84.
- ... a další články českého časopisu *Iluminace* (archiv plně k dispozici i na webu časopisu)

Články o dokumentárním filmu v časopise *Kino-Ikon*, mj.:

- GAUDREAU, A., MARION, Ph. Boh je autor dokumentárních filmů... *Kino Ikon* 6, 2002, č. 2, s. 95-106
- WEES, William: Doména montáže: kompilácia, koláž, prispôsobenie. *Kino Ikon* 9, 2005, č. 1, s. 159-170.
- LEACOCK, Richard: Obrana flahertyovských tradícií. *Kino Ikon*, 5, č. 1 (2001), s. 136-143.